

VURDÉR UDBYTTER OG ØKONOMI I AFGRØDEVALGET

STØTTET AF

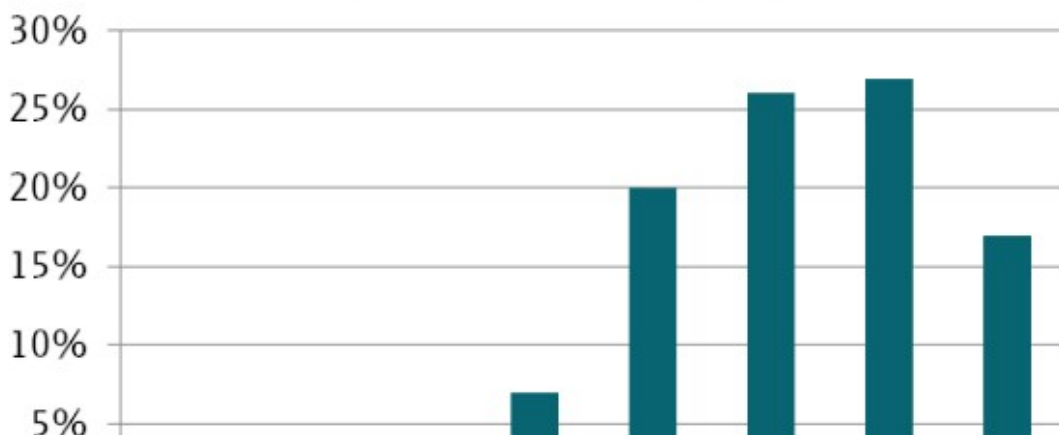
Promilleafgiftsfonden for landbrug

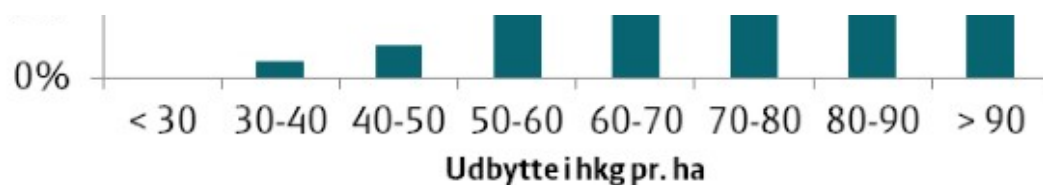
Der ses en stor variation i opnåede udbytter mellem bedrifter. Afgrøder klarer sig forskelligt på den enkelte mark. Opgør udbytter på markniveau over flere år, og sammenlign de opnåelige økonomiske resultater for det bedste afgrødevalg

Udbyttevariationen for den enkelte afgrøde afhænger af mange faktorer og er meget stor, hvilket der ses et eksempel på i figur1.

Rettidighed og kvalitet i arbejdet omkring etablering, gødskning og planteværn er nogle af de faktorer, der påvirker udbyttet, og som varierer fra år til år og kan forbedres. Hertil kommer vejrforhold som naturgivne; men også jordbunden og det dyrkningspotentiale der er knyttet til den, er en væsentlig medbestemmende faktor for høstudbyttet, og det varierer fra mark til mark og også indenfor den enkelte mark.

Udbytte i vinterhvede, alle JB

Figur 1. Eksempel på udbyttevariationen i vinterhvede, alle JB.

Nogle afgrøder klarer sig bedre end andre på de enkelte jordbundstyper; derfor er flere års registrering af høstudbyttet på mark- eller delmarkniveau et godt udgangspunkt for afgrødevalg og sædskifteplanlægning. Læs mere om brug af udbytteregistrering i salgsafgrødevalget [her](#), og i grovfoderproduktionen [her](#).

Med brug af brovægt eller udbyttmåler på mejetærskere og finsnitter og indtastning på tablet-/mobilløsninger eller pc er udbytteregistrering enkel og nem at udføre.

Mange forhold kan inddrages i en økonomisk vurdering af afgrøderne i forhold til hinanden. Helt oplagt er forventet udbytte- og prisniveau samt styk-, maskin- og arbejdsomkostninger; men også andre faktorer som foder- og halmbehov, forfrugtsværdi, indflydelse på ukrudtstryk, mekanisering og arbejdsprofil påvirker en økonomisk vurdering.

Til brug for disse vurderinger kan man bruge afgrødekalkuler; SEGES Planter & Miljø udgiver afgrødekalkuler som kan findes på www.farmtal.dk > budgetkalkuler. Afgrødekalkulerne er desuden samlet i [et værktøj i form af et lille regneark](#), som muliggør sammenligning af afgrødekombinationer under hensyntagen til de ovennævnte forudsætninger. I afgrødekalkulerne indgår jordbundsspecifikke normer for udbytter, stykomkostninger samt maskin- og arbejdsomkostninger. Bemærk at afgrødekalkulerne i skrivende stund afventer opdatering i forhold til forventede niveauer for udbytter og omkostninger til kvælstof som følge af nye kvælstofnormer primo 2016.

I en beslutningsproces, hvor man kigger nogle år ud i fremtiden og derfor opererer med større usikkerhed på de mange specifikke faktorer nævnt ovenfor, kan en foreløbig skitse for afgrødevalg tegnes på baggrund af de grundlæggende faktorer udbytte- og prisniveau.

Til illustration af dette er der i figurerne 2-7 nedenfor vist forventet dækningsbidrag efter arbejde og maskiner (DBII) som funktion af forventet udbytte- og prisniveau beregnet ud fra eksisterende afgrødekalkuler på JB 5-6, konventionel driftsform uden brug af husdyrgødning. Det forventede dækningsbidrag er vist for maltbyg, vinterhvede, vinterraps, alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs (plænetype).

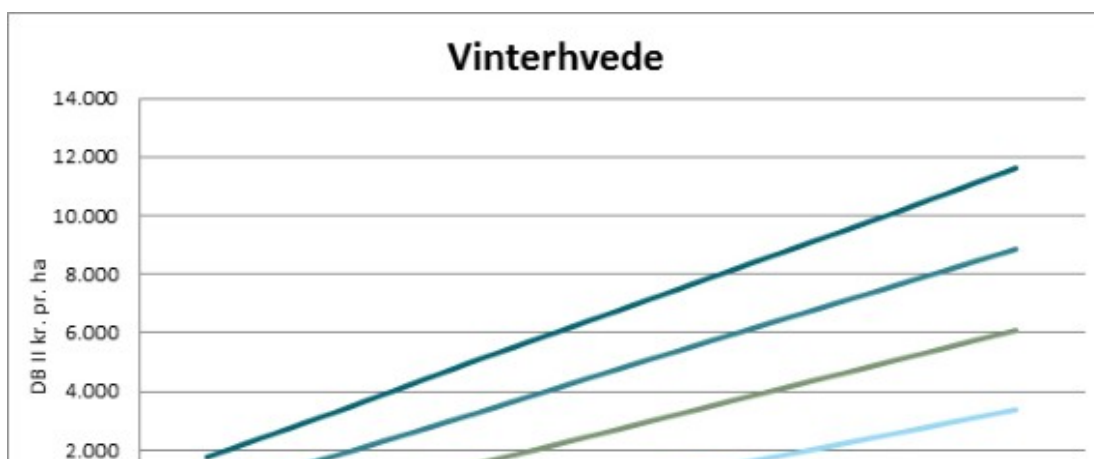
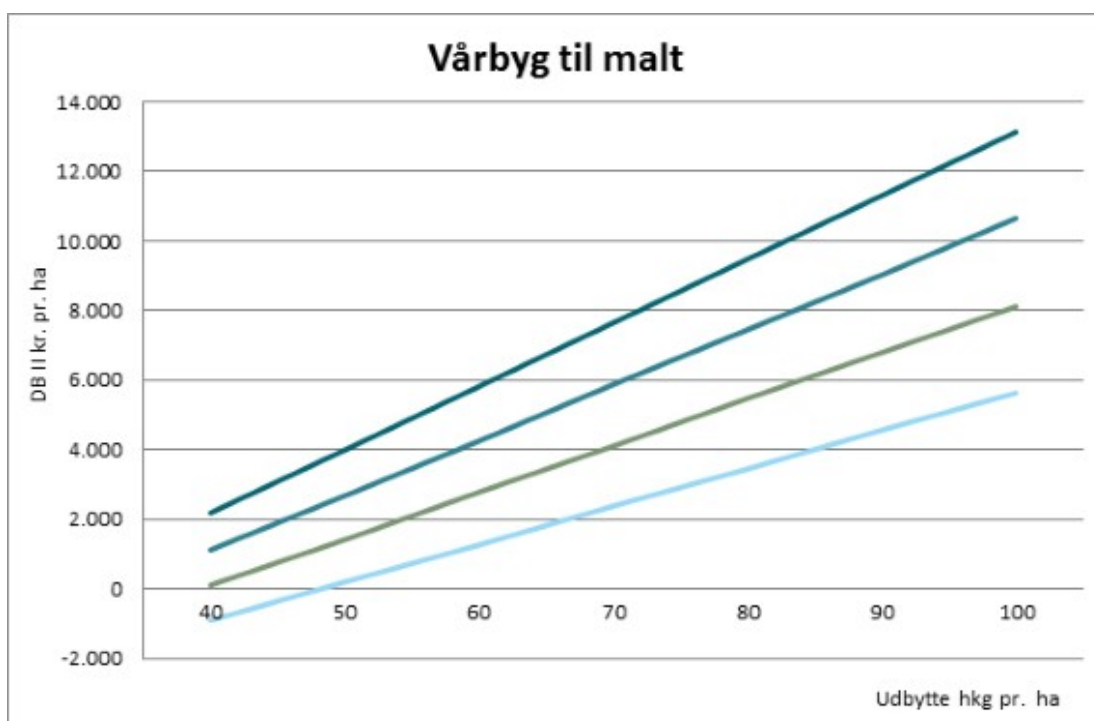
Kendte udbyttene i én afgrøde koblet med forventninger til fremtidig afgrødepris kan bruges til at give et bud på, hvad det forventede fremtidige dækningsbidrag bliver. Og derefter kan tilsvarende opløsning af dækningsbidraget i udbytte- og prisforhold kaste lys over, hvor godt en alternativ afgrøde skal yde for at levere samme eller bedre dækningsbidrag.

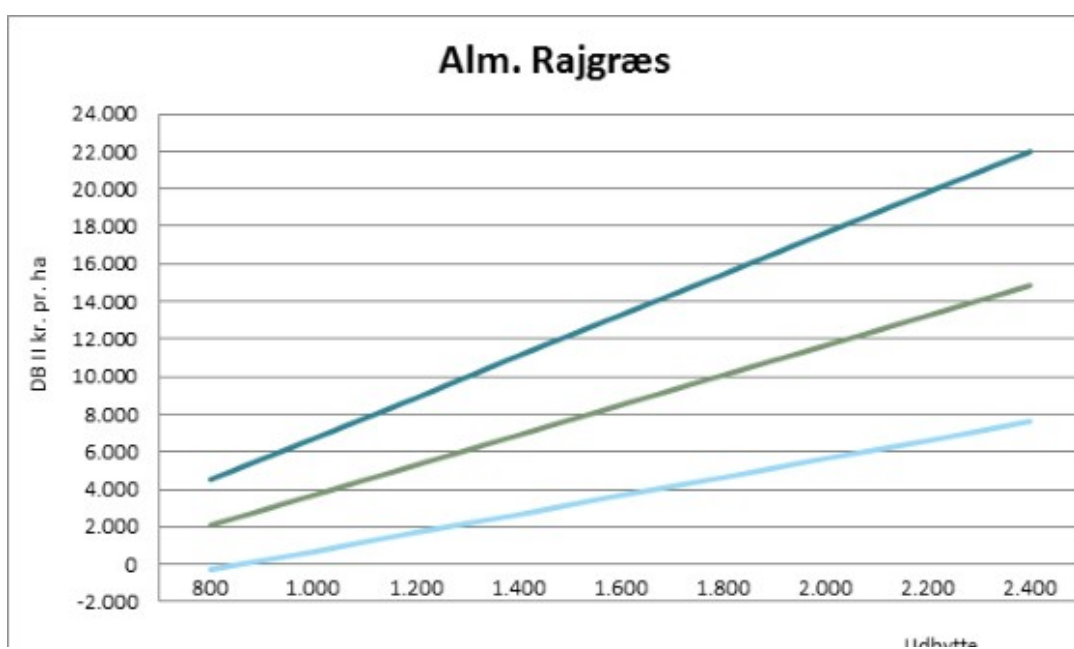
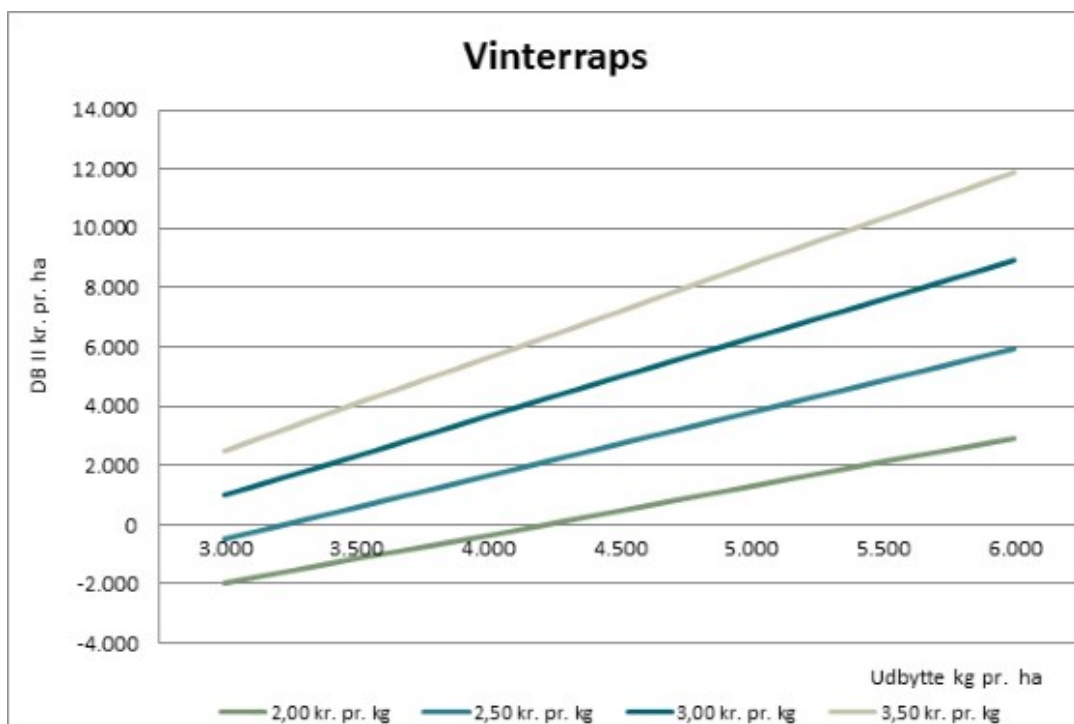
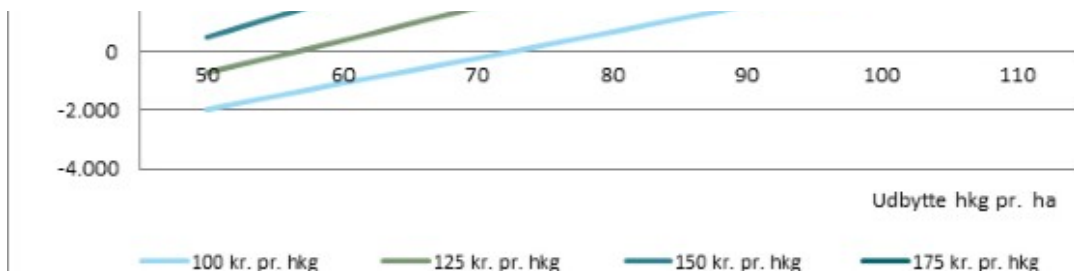
Eksempel: Hvis du forventer en hvedepris på 125 kr. til høst 2017 og marken kan præstere

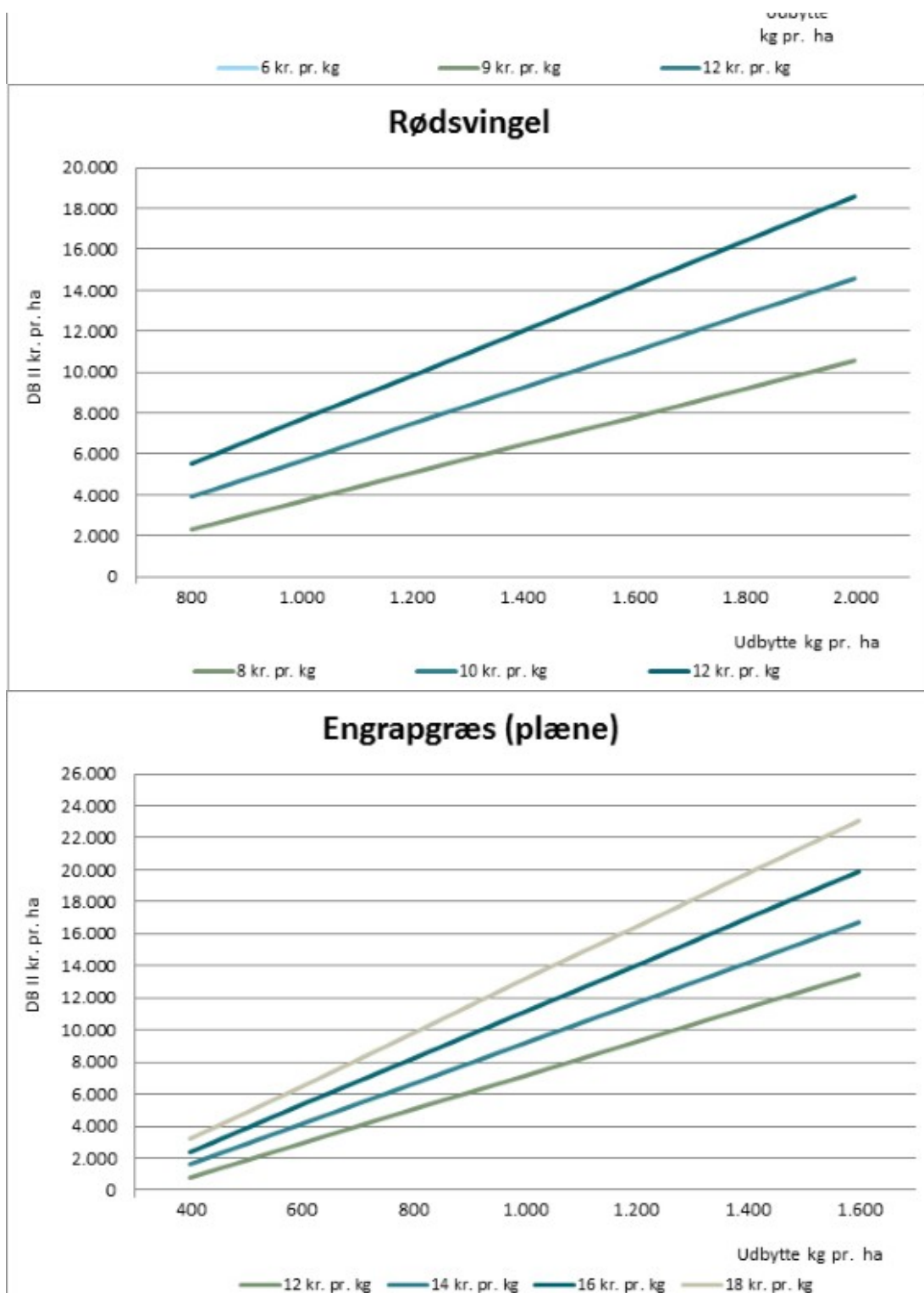
udbytter på ca. 80 hkg hvede pr. ha i gennemsnit, kan du jf. afgrødekalkulen forvente et DBII på ca. 2.700 kr. pr. ha. For at opnå samme resultat skal du avle mindst 4.500 kg vinterraps pr. ha til 2,50 kr. pr. kg, eller knap 600 kg. engrapgræs (plæne) til 12 kr. pr. kg.

Brug figurene til at prøve egne forventninger til fremtiden af, og vær opmærksom på, at egne omkostninger til f.eks. maskiner og arbejde kan afvige væsentligt fra det der indgår i afgrødekalkulerne. Der er anvendt samme niveau af stykomkostninger uanset forventet afgrødepris. I nogle situationer vil en strategi med lavere input være at foretrække ved lave afgrødepriser, mens større input vil være at foretrække ved høje afgrødepriser. Læs evt. mere om økonomisk vurdering af dyrkningsstrategi er i artiklen [her](#).

For mere specifikke beregninger og sædskiftevurderinger kan du som nævnt bruge værktøjet [her](#).

Med stor usikkerhed på forventede udbytter og priser i fremtiden, og samtidig variation på andre af de faktorer, der bestemmer økonomien i de enkelte afgrøder, kan det være umagen værd at give et bud på sikkerheden i de enkelte estimater og få en samlet vurdering i form af en stokastisk

simulering. Dette emne bliver behandlet på [Plantekongres 2016 i session 23](#).

© 2021 - SEGES Projektsitet